

KRAVSITUASJONER UTEN UTAGERING

nafo 2012

1

Kravsituasjon
(nødvendig)

Utagering
(uønsket)

Kravsituasjoner uten utagering

2

«Utagering»- bruk av ordet

- Voldelig atferd, aggressiv atferd, kraftige normbrudd
- Når er dette «utagering»?
- Diskriminerende? (etisk)
- Konstruktiv? (analytisk)

3

«Tendens til å leve ut indre konflikter, impulser eller affekter uten å ta hensyn til situasjon og de konsekvenser væremåten kan ha for andre...»

4

«Utagering» - implikasjoner

- Hydraulisme?
- Diskriminering?
- Hva skal vi med omskrivninger?
- Funksjonalistisk/ kontekstualistisk?
- Forenelig med atferdsanalytisk tenkning?

5

«Kravsituasjon»

- «Krav» - oppgaven som skal utføres
- «Situasjon» - konteksten som oppgaven formidles/ skal utføres i
- Hvem er i «kravsituasjoner»?

6

Krav

- Utføre arbeid
- Avslutte forsterkende hendelser
- Følge normer

7

Arbeid

- Pusse tenner
- Skolearbeid
- Sitte i kassa
- Holde foredrag
- Vente
- Mosjonere
- Rydde

8

Avslutte forsterkende hendelser

- Stå opp
- Gi fra seg mobiltelefon
- Slutte å spille TV-spill
- Avslutte måltidet
- Legge seg

9

Følge normer

- Snakke sant med innestemme
- Ikke drikke alkohol til frokost
- Tape og vinne med stil
- Være rein og påkledd
- Høflighet

10

www.havainstituttet.no

10

Vanlige negative forsterkere for utagering i kravsituasjoner

- Unngå smerte
- Unnslippe fare
- Unngå slit/ ubehag («arbeid»)
- Unngå frustrasjon
- Unngå lydighet/ bli kontrollert
- Unngå statusstap

11

www.havainstituttet.no

11

Vanlige positive forsterkere (fuiks)

- Fortsette attraktiv aktivitet («lek/ hvile»)
- Kontroll/ makt
- Signaler om økt status
- På

12

www.havainstituttet.no

12

Hva øker sannsynlighet for utagering i kravsituasjoner?

- **Motivasjonelle operasjoner** som øker verdien av forsterkere som følger utagering i kravsituasjoner
- **Diskriminative stimuli** for forsterkere som er typiske for utagering i kravsituasjoner

13

Kravinterne foranledninger fuiks

- Slitsomt
- Smertefull/ ubehagelig
- Kjedelig
- Vanskelig/ frustrerende
- Uforenlig m fysiologisk tilstand
- Lavstatus

14

Kraveksterne foranledninger

- Aggressiv atferd
- Sårbarhet
- Maktkamp
- Statusangrep

15

HAVA
INSTITUTTET

Så hva kan vi gjøre?

16 www.havainstitutet.no

16

HAVA
INSTITUTTET

Gjennomføring av kravsituasjon

Forberedelser Presentasjon Utførelse Avslutning

Hva kan vi gjøre i de forskjellige fasene?

17 www.havainstitutet.no

17

HAVA
INSTITUTTET

Forberedelser (MO)

- Relasjonsetablering
- Oppgavetablering
- Oppgavetilpasning
- Fysiologisk tilrettelegging
- (Praktisk tilrettelegging)

18 www.havainstitutet.no

18

Relasjonsetablering - operasjonalisert

- Tillit
- Stabilitet
- Autoritet
- Forsterkerkilde

19

19

Valg av krav

- Nødvendig/ viktig?
- Realistisk?
- Automatiske forsterkere?

20

20

Kravetablering

- Mulig
- Lønnsom
- Høystatus
- Automatiske forsterkere
- Avgrenset
- NB timing

21

21

Fysiologisk tilrettelegging

- Metning/ deprivasjon
- Riktig tenningsnivå («arousal»)
- Momentum

22

www.havainstitutet.no

22

Presentasjon av krav

- Uønsket kravstilleratferd
- Ønsket kravstilleratferd
- Spesielle tips «Arbeid»
- Spesielle tips «Avslutte»
- Spesielle tips «Normer»

23

www.havainstitutet.no

23

Uønsket kravstilleratferd

- Unngå atferdstopografier hos kravpresentør som er forenelig med voldelig konflikt:
 - Høyt stressnivå (signaler)
 - Aggressiv atferd -
 - Overdreven dempende ei atferd
 - «Flinch»
 - Fluktforberedende signaler

24

www.havainstitutet.no

24

Ønsket kravstillingsferd

- Lavt stressnivå, men riktig «trekk-»/ rytme
- Autoritet (operasjonalisert)
- Engasjert
- Likeglad

25

www.havainstituttet.no

25

Spesielle tips «arbeid»

- Oppgaver pålegges av ytre autoritet/ nødvendighet
- Oversikt, avgrensning, lønn
- La «naturlige» konsekvenser straffe ugjort arbeid, ikke sosiale konsekvenser
- Gi blaffen
- Samarbeid

26

www.havainstituttet.no

26

Spesielle tips «avslutte»

- Åpen invitasjon til alternativ aktivitet
- Valg m innebygd selvfølge
- Positiv formulering med belønning - øve på å stå opp - prestasjon/ konkurranse
- Naturlig avslutning - godet er begrenset
- Upersonlig formidling av krav

27

www.havainstituttet.no

27

Spesielle tips «normer»

- Regler kommer fra ytre autoritet
- Regler er «objektive» og uforanderlige
- Reglene gjelder alle
- Målperson forvalter reglene
- (De viktigste reglene formuleres ikke)

Avslutte

- Gi seg FØR det går galt
- Selvsagt i teorien, vanskelig i praksis